

Ващук Олеся Петрівна,

доцент кафедри криміналістики
Національного університету «Одеська
юридична академія», доктор юридичних
наук, доцент

СУТНІСТЬ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ У КРИМІНАЛІСТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сутність інновацій у криміналістичній підготовці здобувачів вищої освіти можна сформулювати як нововведення або оновлення, що ґрунтується на наукових досягненнях та які пройшли практичну апробацію і продемонстрували більш ефективні результати в порівнянні зі старими (традиційними). Традиційно у закладах вищої освіти більшість занять проходять в трьох основних формах. Це, лекційні і практичні заняття та лабораторні роботи. Ці форми надають викладачеві велику кількість можливостей для впровадження та застосування інновацій. Наприклад, теоретично розроблюється унікальний та новий вид роботи на практичному занятті (як от експрес–опитування), проте доля його застосування саме на 70% буде залежати від результатів його професійного впровадження та подальшого ефективного застосування.

Інновації у криміналістичній підготовці здобувачів вищої освіти – це нові напрями, процеси, методи та підходи у криміналістиці та освітній діяльності, які є поєднанням теорії з практикою, що спрямовані на оптимізацію, модернізацію і підвищення якості освітнього процесу та ефективного опанування навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти. Тобто, стосовно освітнього процесу інновації є нововведеннями в організацію спільної діяльності викладача і осіб, що здобувають освіту (зміни мети, завдань, змісту, видів, форм і методів опанування матеріалу та виховання). Будь-яка інновація сама по собі не виникає. Тим паче, в криміналістиці. Інновації є результатом пошуків і досвіду окремих викладачів і цілих кафедр. Необхідно розуміти, що та інновація є більш дієвою, що стосується двох сторін і освітнього, і виховного.

Основними критеріями таких освітніх інновацій у криміналістичній підготовці здобувачів вищої освіти є:

- новизна (абсолютний, локальний, суб’єктивний);
- перспективність (короткоочікувана, середньочікувана, довгоочікувана);
- оптимальність (слабка, середня та висока);
- теоретична обґрунтованість;
- симбіоз наукової та освітньої діяльності;

- інтегрованість (щодо знань, вмінь та навичок);
- зв'язок теорії з майбутньою практичною діяльністю здобувача вищої освіти;
- практична затребуваність (повна, часткова, локальна);
- творчий підхід (з боку викладача та здобувача вищої освіти);
- результативність та ефективність.

Таким чином, такі критерії обумовлюють оптимізацію сучасної підготовки здобувачів, що спрямована на підвищення якості та ефективності освітнього процесу.

З метою апробації матеріалів у сфері інновацій у криміналістичній підготовці здобувачів вищої освіти було розроблено анкету та проведено по ній анкетування викладачів (84 респондентів) та здобувачів вищої освіти (678 респондентів) щодо інноватики у освітньому процесі (2017–2018 навчальний рік). Так от, на питання: «Чи вважаєте Ви за необхідним застосування інноваційних видів та форм роботи під час криміналістичної підготовки здобувачів вищої освіти?» більшість студентів підтримала – 88% (з опитаних), з боку викладачів однозначність – 100%. Тобто спостерігається однозначність з боку навчально–педагогічних працівників щодо розуміння необхідності інновацій у освітній діяльності проти 12% студентів-респондентів, які без пояснень обрали відповідь: «Ні». Хоча вони мали можливість надати обґрунтування своєї негативної позиції.

Одне з питань було сформульовано таким чином: «Що на Вашу думку є інноваціями у криміналістичній підготовці здобувачів вищої освіти?». Отримані відповіді, розподілилися таким чином. Відповідь 1: Нові методики викладання – 4% студентів, – 6% викладачів. Відповідь 2: Нові методи викладання – 7% студентів, – 9% викладачів. Відповідь 3: Нові види викладання – 2% студентів, – 2% викладачів. Відповідь 4: Нові форми викладання – 3% студентів, – 8% викладачів. Відповідь 5: Варіанти 1 та 2 – 21% студентів, – 11% викладачів. Відповідь 6: Варіанти 3 та 4 – 27% студентів, – 19% викладачів. Відповідь 7: Варіанти 1, 2, 3 та 4 – 36% студентів, – 45% викладачів. Відповідь 8: Ваш власний варіант відповіді – 0% студентів, – 0% викладачів. Результати свідчать про різностороннє, неоднозначне визначення та небажання надання власного варіанту відповіді респондентами щодо поняття інновацій у освітній діяльності. Не можна оцінити це, як негатив або низький рівень валідності. Тут має місце різноплановість і багатосторонність інновацій та те, що вони можуть мати різний характер та масштаб.

Також, дане анкетування дозволило виявити ряд проблем, що суттєво затримують, а то і зовсім блокують застосування інновацій у криміналістичній підготовці здобувачів вищої освіти. Основними з яких є:

Необхідність пошуку, вивчення, узагальнення, диференціації та інтеграції «всього нового» з боку навчально–педагогічних працівників;

Важкий шлях впровадження та застосування «всього нового» в освітньому процесі навчально–педагогічними працівниками;

Відсутність належної підтримки «всього нового» з боку адміністрації закладу вищої освіти;

Обсяг поточної документації ходу та результатів освітнього процесу, що займає великий об'єм робочого часу навчально–педагогічного працівника;

Відсутність соціального або іншого стимулювання навчально–педагогічного працівника, який впроваджує/застосовує «все нове».

Успішне інноваційне впровадження вимагає створення унікального, так званого інноваційного середовища. Інакше, відсутність належного оцінювання інновації, її локальна апробація, не відповідний організаційний, фінансовий та технічний рівень, неналежна професійна і психологічна підготовка навчально–педагогічних працівників призведе до катаклізмів такого впровадження. Розуміння цього та сприяння у вирішенні цих питань суттєво зменшить опір консервативне налаштованих представників навчально–педагогічного складу та студентів.

Інновації самі по собі не є метою і це не є обов'язково кінцевим продуктом, новою методикою чи технологією, оригінальною ідеєю чи підходом або методом у криміналістичній підготовці здобувачів вищої освіти. Однак, це може бути комплекс елементів або окремі елементи освітнього процесу з інноваційними засадами. Під час опанування навчальної дисципліни «Криміналістика» зазвичай використовуються часткові зміни, що ведуть до модифікацій і адаптації мети, завдань, змісту, методів, видів і форм освітнього процесу. Так, інноваційним викладанням навчальної дисципліни «Криміналістика» можна назвати заняття, під час якого викладач та здобувач вищої освіти оптимізують, апробують чи впроваджують нові освітні ідеї, методи, технології.

Інновації у криміналістичній підготовці здобувачів вищої освіти розрізняються у залежності від специфіки та рівня впровадження:

1. Управлінські інновації – це нововведення у структурі та методах управління освітнім процесом;

2. Організаційні інновації – це нові види, форми та зміст освітнього процесу;

3. Методичні інновації – це нове у сфері методів чи цілої методики освітнього процесу;

4. Технологічні інновації (дія або продукт) – це нова сукупність методів і дій реалізації у освітньому процесі;

5. Фінансові інновації – це зміни у плануванні та оплаті праці й оцінці результатів діяльності у освітньому процесі;

6. Кадрові інновації – це нове у активізації кадрового складу (оновлення, стажування, підвищення кваліфікації);

7. Правові та процесуальні інновації – зміни у законодавстві.

Таким чином, маючи уявлення про сутність освітніх інновацій у криміналістичній підготовці здобувачів вищої освіти навчально-педагогічні працівники послідовно та обґрунтовано зможуть впроваджувати власні та набуті напрацювання в освітній процес.